

Nr 10.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckta motioner om nedsättning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang.

I motion nr 19 har herr *Nyberg m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att inträdesavgiften för telefonabonnemang sänkes från nuvarande 200 till 100 kronor eller, därest detta av ekonomiska skäl icke låter sig göra, avgiften sänks till 150 kronor.

I motion nr 39 har herr *Hansson i Skediga m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att Kungl. Maj:t ville nedsätta avgiften för installering av telefonapparater för nytillträdande abonnenter till 100 kronor.

Slutligen har herr *von Seth m. fl.* i motion nr 83 hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att beslutet av den 5 december 1947 rörande höjning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang från 100 till 200 kronor upphäves och att en återgång sker till före nämnda dag gällande inträdesavgifter.

Utskottet har företagit motionerna till gemensam behandling.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttrande från telegrafstyrelsen.

Denna fråga har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Statsutskottet anförde redan år 1945, då inträdesavgiften höjts från 20 till 100 kronor, att det självfallet vore önskvärt, att inträdesavgiften, i den mån kristidens anläggningssvårigheter lättade, kunde återföras till en mera normal storleksordning. Utlåtandet lämnades av riksdagen utan erinran. Jämväl vid höstriksdagen 1946 och vid 1948 års riksdag gavs uttryck för en liknande inställning från vederbörande departementschefs och riksdagens sida. I anledning av tre år 1948 väckta motioner i andra kammaren om nedsättning anförde vederbörande utskott, att frågan om dessa avgifters återförande till en mera normal storleksordning borde tagas i övervägande vid uppgörande av förslag till investeringsanslag för telegrafverket för budgetåret 1949/50. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Vid 1949 års riksdag blev spørsmålet i anledning av en då väckt motion föremål för nya överväganden. Telegrafstyrelsen erinrade i sitt yttrande om att telefonväsendet efter krigets slut starkt utvecklats. Trots ansträngningar i olika avseenden att utbygga telefonväsendet hade det icke varit möjligt att hålla jämna steg med abonnentökningen. Förhållandena hade därför blivit avgjort sämre än de varit före och under kriget.

Utskottet framhöll i sitt utlåtande bl. a., att grunden till avgiftshöjningen vore att söka i av kristiden föranledda omständigheter, såsom svårigheten att anskaffa erforderlig materiel, brist på arbetskraft och nödvändigheten av ekonomisk stabilisering genom minskad investering. Då samma hänsyn som under år 1948 alltjämt måste tagas till nödvändigheten att minska antalet nyinstallationer, ansåg sig utskottet sakna tillräcklig anledning att i förhållande till den föreliggande motionen intaga en annan inställning än året förut. Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda någon åtgärd, vilken hemställan bifölls av riksdagen.

I sitt yttrande över de motioner, som nu föreligga till behandling, framhåller telegrafstyrelsen, efter att hava erinrat om sitt tidigare yttrande, vilket här ovan i sammandrag återgivits, att den under år 1947 beslutade höjningen av inträdesavgifterna och nedskärningen av investeringsanslagen fått till effekt att nettoökningen, d. v. s. skillnaden mellan uppsatta och nedtagna apparater, sjunkit från 111 000 under år 1947 till 80 000 apparater under år 1948. Ökningen hade under år 1949 stigit till ca 90 000. Den med avgiftshöjningen åsyftade nedpressningen hade således uppnåtts under år 1948 men tendensen vore nu åter stigande. En sänkning av inträdesavgiften måste med säkerhet medföra en förlängning av väntetiderna. Den köbildning, som härav föranleddes, måste i det långa loppet kräva anvisande av större investeringsanslag för utvidgning av telegrafverkets telefonanläggningar. Såsom ett led i åsyftade åtgärder att åstadkomma en ekonomisk balans hade emellertid Kungl. Maj:t funnit nödvändigt att för budgetåren 1949/50 och 1950/51 beskära anslagen för nya abonnentanläggningar. Möjligheten att mottaga nya abonnenter hade därigenom uppenbarligen reducerats.

Styrelsen framhåller vidare, att materialsituationen numera är avgjort bättre än för endast något år sedan. Trots detta skulle en nedsättning av inträdesavgiften från 200 till 100 kronor och en därav betingad reduktion av inträdesavgiften för andra telefonanordningar utan en samtidig ökning av verkets investeringsanslag icke kunna medföra någon nämnvärd ytterligare ökning av antalet telefonapparater utan endast avspegla sig i en betydande tillväxt av antalet väntande abonnenter. Verkets överskott skulle samtidigt komma att nedgå med ca 8 miljoner kronor per budgetår.

Styrelsen belyser i en tabell fördelningen av antalet nytecknade huvudabonnemang på olika kategorier, uppdelade på 1) fysiska personer, 2) affärsföretag och 3) statliga och kommunala inrättningar, sjukhus och föreningar samt framhåller, att av tabellen framgår, att antalet nytecknade huvudabonnemang jämfört med tiden 1938/39 ökats mest för grupp 3), 97 procent, samt för kategorierna arbetare och lantbrukare ingående under grupp 1), 47 resp. 57 procent. Vad angår gruppen arbetare och lantbrukare förhåller det sig enligt styrelsen så, att personer, som bo långt från när-

maste telefonstation, numera trots den höjda inträdesavgiften betala avsevärt mindre för att få telefon än förut, enär tidigare utgående inträdes- och abonnemangsavgifter för ledning utöver 2 km avstånd från telefonstationen blivit slopade fr. o. m. år 1948. De avlägset boende telefonspekulanterna, d. v. s. landsbygdsbefolkningen, hade sålunda i jämförelse med tidigare år försatts i ett gynnsammare läge, vilket även tagit sig uttryck i en kraftig ökning av antalet nyteckningar. Den starka abonnentökningen under tiden efter krigets slut berodde säkerligen i hög grad på en växande köpkraft. Den höjda inträdesavgiften ställde emellertid personer med lägre inkomster i ett ogynnsamt läge, men detta gällde ej den särskilt avlägset och isolerat boende landsbygdsbefolkningen, om man jämförde med läget före den sista höjningen av inträdesavgiften. Enär en avgiftssänkning äger samband med inskränkningarna av den statliga investeringsverksamheten och måste medföra en avsevärd minskning av telegrafverkets överskott och därmed av det beräknade överskottet å driftbudgeten, anser sig telegrafstyrelsen icke kunna taga ställning till de i motionerna framförda yrkandena som en isolerad åtgärd.

Utskottet. Utskottet anser sig böra understryka, att de skäl, som tidigare åberopats för nedskärning av antalet nyinstallationer, i dagens läge icke äga samma styrka som under tidigare år. En märkbar minskning av köpkraftsöverskottet har inträtt. Den materialbrist, vilken i likhet med köpkraftsöverskottet tidigare åberopats som skäl mot en avgiftssänkning, har, såsom telegrafstyrelsen påpekat, under det senaste året avsevärt minskats. En utbyggnad av telefonväsendet, vilket utgör ett viktigt hjälpmedel i många samhällsmedlemmars yrke och näring, bildar, liksom varje ökad användning av kommunikationsmedlen, ett naturligt led i en sund samhällsutveckling. De anslagsmedel, som för sådana ändamål anvisas, måste anses väl utnyttjade. Utskottet anser sig böra erinra om det i samband med den under år 1947 beslutade avgiftshöjningen gjorda uttalandet, att höjningen endast vore att betrakta som en tillfällig åtgärd, betingad av då rådande ekonomiska läge, samt att ett återförande av avgifterna till en mera normal storleksordning skulle ske så snart möjlighet därtill yppades. Det förefaller som om tiden härför nu vore inne, så mycket mera som en avgiftssänkning enligt utskottets mening hör till de åtgärder, som böra ifrågakomma i samband med krispolitikens avveckling.

En avgiftssänkning, som utskottet i likhet med motionärerna finner önskvärd, skulle emellertid, därest telegrafverkets investeringsanslag för nya telefonanläggningar icke samtidigt ökades, endast leda till en ytterligare förlängning av väntetiden för nytillträdande abonnenter. En dylik utveckling kan givetvis icke vara önskvärd. Med hänsyn härtill synes en avgiftssänkning knappast kunna ske med mindre Kungl. Maj:t — såsom

utskottet finner önskvärt — i samband med uppgörandet av förslag till investeringsanslag för telegrafverket för nästkommande budgetår överväger ett frikostigare anvisande av anslagsmedel än som hittills ansetts möjligt. Enär spørsmålet om inträdesavgifternas storlek genom sitt samband med väntetidens längd sålunda nära sammanhänger med en avvägning av telegrafverkets investeringsanslag och därför bör upptagas till övervägande i ett annat och större sammanhang, får utskottet hemställa,

att motionerna nr 19, 39 och 83 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Gustafsson i Bogla, Nordkvist, Pettersson i Ersbacken, Ohlsson i Kastlösa, fröken Ager*, fru Västberg, herrar Hansson i Skegrie, Brandt, Forsberg, fru Svedberg*, herrar Gavelin*, Kärrlander, Nilsson i Bästekille, fröken Vinge*, herrar Engkvist, Adolfsson*, Nyberg och Braconier*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.